

II RIIGIKOGU

7. istungjärk. **Protokoll nr. 214 (31).** 1925. a.

II Riigikogu koosolek 31. märtsil 1925. a.
kell 5 p. l.

Kokku on tulnud 83 Riigikogu liiget.

Walitsuse looshis: Riigiwanem **J. Jaakson**, sõjaminister **J. Soots**, rahaminister **L. Sepp**, teedeminister **K. Wirma**, töö-koolekandeminister **Chr. Kaarna**, põlutööminister **A. Kerem**, haridusminister **H. B. Rahamägi**, kohtuminister **R. Gabrel**, riigikassa juhataja **P. Öpik**, riigisekretäär **K. Terras**.

P ä e w a k o r d :

1. Jaan Poska perekonna ainelise kindlustamise seadus — II lugemisel.

2. Põllumajandusliku laenu seaduse muutmise seadus — III lugemisel.

3. Riigi 1925. aasta eelarwe — III lugemisel.

Koosolekut juhatab esimees **J. Tõnisson**.

Sekretääri kohal abisekretäär **J. Piiskar**, pärast sekretäär **T. Kalbus**.

Koosolek algab kell 5.25 min.

1. Päewakorra Juhataja **J. Tõnisson**: Awan Riigikogu koosoleku. Päewakorra kohta sõna ei soowita, loen päewakorra wastuwõetuks.

2. Jaan Poska Rahaasjanduse perekonna ainelise kindlustamise seadus — II lugemisel. komisjoni aruandja **J. Luur** kannab ette ja eraldi hääletamisel wõetakse wastu nähtawa enamusega seaduseelnõu pealkiri, §§ 1 ja 2.

Jaan Poska perekonna ainelise kindlustamise seadus.

§ 1. Asutawa Kogu poolt 10. detsembril 1920. a. wastuwõetud Jaan Poska abikaasa ja alaealiste laste tulewiku ainelise kindlustamise määruse („Riigi Teataja“ nr. 219/220 — 1920. a.) I jao esimene lõige muudetakse järgmiselt:

1. jaanuarist 1925. a. arwates määratakse Jaan Poska alaealistele lastele riigi

pensioni igäihele $\frac{1}{6}$ Wabariigi Walitsuse liikme palgast kuus.

§ 2. Selle seaduse maksmahakkamisega kaotawad makswuse Riigikogu poolt 18. nowembril 1921. a. wastuwõetud Jaan Poska abikaasa ja alaealiste laste tulewiku ainelise kindlustamise määruse muutmise seadus („Riigi Teataja“ nr. 111 — 1921. a.) ja Asutawa Kogu poolt 10. detsembril 1920. a. wastuwõetud seaduse paragrahwid 1. ja 4.

3. Põllumajandusliku laenu seaduse muutmise seadus — III lugemisel. Juhataja **J. Tõnisson**: Aruandja puudumisel wõtab tema kohused enda peale komisjoni esimees rkl. Jürman.

Rahaasjanduse komisjoni aruandja **A. Jürman** kannab ette ja eraldi hääletamisel wõetakse wastu nähtawa enamusega seaduseelnõu pealkiri, I ja II osa.

Põllumajandusliku laenu seaduse muutmise seadus.

I.

Põllumajandusliku laenu seaduse („Riigi Teataja“ nr. 51/52 — 1924. a.) § 1. muudetakse järgmiselt:

§ 1. Wabariigi Walitsust wolitatakse tegema wälislaenu kunni sajakuuekümmemiljoni (160.000.000) marga wäärtuseni.

II.

Käesolew seadus hakkab maksma tema wastuwõtmisega.

Juhataja **J. Tõnisson**: Asun lõpuhääletamisele. (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on seaduseelnõu lõpuhääletamisel wastu wõetud.

4. Riigi 1925. a. I eelarwe-komisjoni kaasaruandja **T. Kalbus** kannab ette ja nähtawa enamusega wõetakse wastu eelarwe pealkiri.

Riigi 1925. a. eelarwe.

Kaasaruandja **T. Kalbus** kannab ette ja nähtawa enamusega wõetakse wastu Riigikogu eelarwe-osa ja Riigikogu kantselei koosseis.

(Waata lisa nr. 3, weerg 1., ja koosseisud lisa nr. 6, lhk. 1.)

I eelarwe-komisjoni kaasaruandja **J. Jaanis** kannab ette ja nähtawa enamusega wõetakse wastu Riigiwanema, portfelli ministri ja riigikantselei eelarwe-osa ja koosseis.

(Waata lisa nr. 3, weerg 1—3, ja lisa nr. 6, lhk. 1.)

I eelarwe-komisjoni kaasaruandja **H. Anniko** kannab ette ja nähtawa enamusega wõetakse wastu riigikontrolli eelarwe-osa ja koosseis.

(Waata lisa nr. 3, weerg 3—4, ja lisa nr. 5, lhk. 2.)

II eelarwe-komisjoni kaasaruandja **K. Kornel** kannab ette ja nähtawa enamusega wõetakse wastu rahaministeeriumi eelarwe-osa ja koosseis.

(Waata lisa nr. 3, weerg 4—8, ja lisa nr. 6, lhk. 2—5.)

Riigikogu poolt II lugemisel wastu wõetud parandusega:

L. Johansoni ettepanek: „Pt. IV. C. Piirituse monopool. § 26. Piirituse monopooli erikuludid wähen data 2 miljoni wõrra, jättes eelarwesse 431.579.000 m. asemel 429.579.000 m.“

III eelarwe-komisjoni kaasaruandja **E. Weberman** kannab ette ja nähtawa enamusega wõetakse wastu kaubandus-tööstusministeeriumi eelarwe-osa ja koosseis.

(Waata lisa nr. 3, weerg 8—9, ja lisa nr. 6, lhk. 6.)

Riigikogu poolt II lugemisel wastu wõetud parandustega:

J. Uibopuu ettepanek: „Teen ettepaneku: Peatükk I. Keskasutus. § 1. Palgad wähen data 90.000 mk. wõrra.“

Riigikassa juhataja **P. Öpik**u ettepanek: „Täiendada kaubandus-osakonna koosseisu juhataja abi kohaga,

palgaga 21.600 mk. kuus ja üles wõtta wastawat krediiti 7½ kuu eest, see on 1. juunist arwates, Mk. 162.000 suuruses.“

IV eelarwe-komisjoni kaasaruandja **B. Oja** kannab ette ja nähtawa enamusega wõetakse wastu haridusministeeriumi eelarwe-osa ja koosseis.

(Waata lisa nr. 3, weerg 9—11 ja lisa nr. 6, lehekülj 6—11.)

E. Martinsoni ettepanek: „Panen ette haridusministeeriumi eelarwe peatükk III B. § 1. (palgad) wähen data 350.000 marga wõrra ja sama peatüki § 14. (hoonete remont) suurendada 350.000 marga wõrra.“

V eelarwe-komisjoni kaasaruandja **K. Tamm** kannab ette kohtuministeeriumi eelarwe-osa ja koosseisu, (Waata lisa nr. 3, weerg 11—14, ja lisa nr. 6, lhk. 11—13.)

Riigikogu poolt II lugemisel wastu wõetud parandusega.

B. Oja ettepanek: „Teen ettepaneku: Kohtuministeerium. Peatükk IV B. Harku alaealiste kuritegijate kolonii § 1. suurendada Mk. 28.100.— wõrra. (Mk. 3.262.200 + 28.100 = 3.290.300.)

Koosseisus wastawalt:

a) suurendada:

Direktori pedagoogiline		}	Palk
abi	1		
wähen data:		}	palgasea-
õpetajad-kaswatajad			
(jättes 6 asemel 5)	1 wõrra.		

Kaasaruandja **K. Tamm**: V eelarwe-komisjoni seisukoha kaitseks kordan seda ettepanekut, mis ma tegin II lugemisel, nimelt: suurendada peatükk I. Palgakrediidid. § 1. — 252.000 marga wõrra, wastawalt wõttes sisse wangimajade peawalitsuse ülema koht, palgaga 25.200 marka kuus, arwates 1. aprillist 1925. a.

Juhataja **J. Tõnisson**: Aruandja poolt on ettepanek tehtud suurendada kohtuministeeriumi kulude-eelarwe peatükk I. Palgakrediidid. § 1. — 252.000 marga wõrra, wastawalt suurendades koosseisu wangimajade peawalitsuse ülema kohta sissewõtmisega, palgaga 25.200 marka kuus, arwates 1. aprillist 1925. a.

(Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek tagasi lükatud.

Panen kohtuministeeriumi eelarwe-osa ühes koosseisuga hääletamisele. (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on kohtuministeeriumi eelarwe-osa ja koosseis wastu wõetud.

V eelarwe-komisjoni kaasaruandja **J. Luur** kannab ette ja nähtawa enamusega wõetakse wastu siseministeeriumi eelarwe-osa ja koosseis. (Waata lisa nr. 3, weerg 14—16, ja lisa nr. 6, lhk. 13—15.)

VI eelarwe-komisjoni kaasaruandja **J. Holberg** kannab ette sõjaministeeriumi eelarwe-osa. (Waata lisa nr. 3, weerg 16—17.)

J. Luur (krst.): Austatud Riigikogu liikmed! Ma kordan ettepanekut, mis tehtud II lugemisel, nimelt wõtta sõjaministeeriumi eelarwesse § 1. palgad: ajutised tööjõud 5 wabapalgalist sõjawäe waimulikku à 5.000 marka kuus, see teeks wälja aastas ühe kohta 65.000 marka, wiie kohta kokku 325.000 marka.

Teist korda esineb kristlik rahwakerakond ettepanekuga, wõtta käesolewa aasta riigi eelarwesse 5 sõjawäe õpetaja palgad üldsummas 325.000 marka. Kui waatame oma 7-miljardilist eelarwet, siis näeme, et nõutaw lisasumma 325.000 marka eelarwet sugugi ei koorma. Meie rahwas oma massides on usklik rahwas. Seda on ta näidanud oma hääletamisega, kui ta usuõpetuse meie koolidesse tõi.

Ei ole külmaks jäänud ristiusu wastu ka nende tuhandete noorte südamed, kes meie kaitsewäe ridades teeniwad. Et see tõesti nii on, seda näitawad rohkearwulised hallid sinelid pühapäewiti pühakodades. Just noore inimese hing on wastuwõtlik kõigele kõrgele, heale ja aateli-sele. Olles eemal omakstest, ja seistes wäljas kodumaa eest, kus iga tund silmapilk wõib kätte jõuda, mil elu kaalu peale tuleb panna, tärkawad loomusunnil inimese hinges need usulised tunded, mis niisugusel juhtumisel omased on kaugele suurimale jaole inimesist.

Meil, austatud rahwasaadikud, ei ole kõlblikku õigust takistada nende noorte usuliste tunnete rahuldandmist, kes kodumaa eest wäljas on. Mitu korda on nii

mõnedki austatud rahwasaadikud seda toonitanud, et nemad usuwastalised mitte ei ole. Iseäraliku rõhuga on tähendanud seda lugupeetud sotsiaaldemokraadid. Teie praegune hääletamine saab näitama, kas wastawad teie sõnad teie tegudele. Lubage siis mind, austatud rahwasaadikud, enne küsimuse lõpulikku lahendamist koputada wiimast korda teie südamete peale ja loota, et teie sel silmapilgul talitate mitte erakondlikkude nõuete järgi, waid nii, nagu nõuawad seda rahwawid ja õiglustunne.

Juhataja **J. Tõnisson**: Aruandja lõpusõna ei tarwita. Rkl. Luuri poolt on ettepanek tehtud, wõtta sõjaministeeriumi eelarwesse § 1. palgad: ajutised tööjõud 5 wabapalgalist sõjawäe waimulikku à 5.000 marka kuus, kogusummas 325.000 marka. (Hääletatakse.) Ettepaneku poolt on 26 häält, wastu 25 häält, seega on ettepanek wastu wõetud. (Hüüded: Sedelitega!) Palutakse sedelitega hääletamist. Palun sedelid wälja jagada. (Hääletatakse.) Hääletamise tagajärjed on järgmised: poolt on antud 28 häält, wastu 31, tühje — 1, seega on ettepanek tagasi lükatud. Hääletamisele tuleb sõjaministeeriumi eelarwe-osa ettekantud kujul. (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on sõjaministeeriumi eelarwe-osa wastu wõetud.

Kuna Riigikogu on üle kahe tunni töötanud, kuulutan weerandtunnilise waheaja.

Waheaeg algab kell 7.25 min.

Pärast waheaega jätkub koosolek kell 7.55 min.

Koosolekut juhatab esimees **J. Tõnisson**.

Sekretääri kohal abisekretäär **J. Piiskar**.

Juhataja **J. Tõnisson**: Riigikogu koosolek kestab edasi.

VII eelarwe-komisjoni kaasaruandja **A. Kärner** kannab ette põllutöoministeeriumi eelarwe-osa ja koosseisu. (Waata lisa nr. 3, weerg 17—20, ja lisa nr. 6, weerg 15—17.)

Riigikogu poolt II lugemisel wastu wõetud parandustega.

E. Webermani ettepanek: „Teen ettepaneku põllutöoministeeriumi

korralised kulud, peatükk III, põllumajanduse peawalitsus, A., Keskasutus, § 15. Kultuuriline toetus, lit. „h“, XII, p. 1. — suurendada 250.000 marga võrra ja p. 2. vähendada sama summa võrra; samast p. 2-st üle kanda Mk. 150.000.— selle sama litera ossa (Põllutöoministeeriumi korraldusse jäetud toetused), p. XII-sse.“

Th. Pooli ettepanek: „ § 15.

1) suurendada Eesti sordiparanduse seltsile toetust 200.000 mk. võrra.

2) Suurendada asunikude ja riigirentnikkude liidule wäetuskatsete korraldusseks 100.000 mk. võrra.

3) Wähendada hobusekaswatuse alal weowõistluste korraldamise arwel 300.000 mk. võrra.

Lugeda Maaparanduse alal „Eesti sooparanduse seltsile 2.190.000 mk.“

Põllutööminister A. Kerem: Teisel lugemisel oli maakorralduse peawalitsuse koosseisude asjus kaks paralleel-ettepanekut: 1) 4 riigimaadeülema abi ja 2) 2 riigimaadeülema abi. Kuna esimene variant teisel lugemisel läbi kukkus, siis teen mina ettepaneku seda kolmandal lugemisel uuesti hääletada. Põhjendan oma ettepanekut järgmiselt: meil on 4 suuremat maakonda: Wiru, Tartu, Harju ja Lääne, kus rendiüksuste arw 7—10 tuhandeni ulatab, siin on riigimaadeülemale ka abi tingimata tarwilik töö rohkuse tõttu. Teistes maakondades peale Walga maakonna ulatab rendiüksuste arw 3—5 tuhandeni, nendes on arwatud riigimaadeülemad ilma abideta. Kõigewäiksem on Walga maakond, sealgi ulatab rendiüksuste arw 1.700-ni ja seal on riigimaadeülem ühtlasi ka ringkonnawalitseja. Arwesse wõttes, et neljas suuremas maakonnas kõigi riigimaadeülemate abide alalejätmine tingimata tarwilik, teen ettepaneku põllutöoministeeriumi eelarwe peatükk II B. — asutused kohtadel, § 1. — palgad — suurendada 148.300 marga võrra ja koosseisudest wastawalt kustutada maakorralduse peawalitsuses, asutused kohtadel, riigimaadeülema abid, klambrites märkus: „Neist 2 kunni 1. juulini“.

Juhataja J. Tõnisson: Härra põllutöoministri poolt on ettepanek tehtud, suurendada põllutöoministeeriumi eelarwes peatükk II B. — asutused kohtadel, § 1. — palgad — 148.300 marga võrra ja wastawalt koosseisudest — maakorralduse peawalitsus, asutused

kohtadel sõnade järele „riigimaadeülemate abid“ kustutada „(neist 2 kunni 1. juulini)“. (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Nüüd tuleb hääletamisele põllutöoministeeriumi eelarwe-osa ja koosseis, kusjuures lõpukokkuwõte suureneb 148.300 marga võrra ja on nimelt Mk. 318.974.800. (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on põllutöoministeeriumi eelarwe-osa ja koosseis wastu wõetud.

VIII eelarwe-komisjoni kaasarauandja **K. Tonkman** kannab ette teedeministeeriumi eelarwe-osa ja koosseisu, (Waata lisa nr. 3, weerg 20—24, ja lisa nr. 6, lhk. 17—26.)

Riigikogu poolt II lugemisel wastu wõetud parandustega.

Th. Pooli ettepanek: „Teen ettepaneku suurendada raudteewalitsuse eelarwet:

§ 1. Palgad	1.766.000.—
§ 2. Ametsõidud	100.000.—
§ 3. Ametnikkude ja teenijate toetus	94.000.—
§ 7. Juriidiline abi ja kohtukulud	112.000.—
§ 8. Kantseleikulud	344.000.—
§ 9. Majapidamine	544.000.—
	2.960.000.—

Laija- ja kitsarööpaliste teede walitsused 1925. a. ühendamata jätta.“

Teedeminister **K. Wirma** ettepanek: „Teedeministeerium. Peatükk I. Keskasutus. § 1. Palgad, suurendada 226.800 marga võrra, wõttes teedeministeeriumi keskasutuse koosseisu 1 nõunik, palgaga 25.200.—“.

(Palk on 9 kuu eest arwatud.)

Teedeminister **K. Wirma** ettepanek: „Teedeministeerium. Peatükk II. Riigirandteede walitsus. § 1. Palgad suurendada 205.200 marga võrra, wõttes, raudteewalitsuse koosseisudesse:

1 tee- ja ehitusjaoskonna ülema abi, palgaga 11.700.—

1 tee- ja ehitusjaoskonna ülema abi, palgaga 9.900.—“

(Palk on 9½ kuu eest arwatud, sest nende palk on eelarwes kunni 1. aprillini 1925. juba sees.)

Teedeminister **K. Wirma** ettepanek: „Teedeministerium. Peatükk II. Riigiraudteede walitsus. § 1. Palgad suurendada 121.500 marga wõrra wõttes raudteewalitsuse koosseisudesse 1 jaoskonna juhataja, palgaga 13.500.—.“
(Palk on 9 kuu eest arwatud.)

Teedeminister **K. Wirma** ettepanek: „Teedeministerium. Peatükk II. Riigiraudteede walitsus. § 1. Palgad suurendada 102.600 marga wõrra, wõttes raudteewalitsuse koosseisudesse 1 liinirewident, palgaga 10.800.—.“
(Palk on 9½ kuu eest arwatud.)

Juhataja **J. Tõnisson**: Kirjalikud ettepanekud on tulnud: 1) rkl. Pool'i poolt ja 2) rkl. Woiman'i poolt.

Rkl. Pool'i ettepanek on järgmine: „Kooskõlas Riigikogu poolt II lugemisel wastuwõetud otsusega kitsarööpaliste teede walitsust 1925. a. laiarööpaliste teede walitsusega mitte ühendada, ning arwesse wõttes teedeministeriumi krediidi suurendamist riigiraudteede-walitsuse alal panen ette järgmisi parandusi ette wõtta teedeministeriumi koosseisus:

Riigiraudteede walitsus.

Suurendada:

Juhatus ja kantselei.

Ametinimetus.	Arw.	Kuupalk.
Raudteeülem	1	28.800.—
Sekretäär	1	11.700.—
Asjaajaja abi	1	6.200.—
Arweametnik II j.	1	5.500.—
Registraator	1	5.800.—
Wanem kantseleiametnik	2	5.300.—
Warustuslaudkonna juhataja	1	8.700.—
Warustuslaudkonna juhataja abi	1	6.800.—
Tehnik I j.	1	7.700.—
Kantseleiametnik I j.	2	5.000.—
„ II j.	2	4.800.—
Telefonist	2	4.600.—
Käskjalg	1	4.000.—

Arweosakond.

Arweosakonna ülem	1	19.500.—
Wanem raamatupidaja	1	13.500.—
Raamatupidaja	3	8.700.—
„ noorem	3	7.700.—
Asjaajaja	1	7.700.—
Wanem arweametnik	3	6.800.—

Arweametnik I j.	3	6.200.—
„ II j.	4	5.500.—
Wanem kantseleiametnik	1	5.300.—
Materjaali jaoskonna juhataja	1	10.800.—
Materjaali jaoskonna juhataja abi	1	9.900.—

Peakassa.

Peakassa juhataja	1	8.700.—
„ „ abi	1	6.800.—

Tulude kontroll.

Juhataja	1	15.300.—
Jaama arwepidamise rewident noorem	1	8.700.—
Noorem raamatupidaja	1	7.700.—
Asjaajaja	1	6.800.—
Wanem arweametnik	1	6.800.—
Arweametnik II j.	2	5.500.—
Takseeriija	1	6.200.—
Wanem kontrolöör	1	10.800.—
Laojuhataja	1	6.200.—
Tasunõudmise lauülem	1	9.900.—
Kantseleiametnik III j.	2	4.600.—
„ IV j.	2	4.500.—

Terwishoiu osakond.

Wanem arst	1	11.700.—
------------	---	----------

Laod.

Reserwpuulao juhataja	1	5.800.—
Arweametnik I j.	1	6.200.—
Laojuhataja abi	1	7.700.—

Teede- ja ehitusosakond.

Osakonna ülem	1	21.600.—
Sekretäär	1	6.800.—
Kantseleiametnik II j.	1	4.800.—
„ III j.	3	4.600.—

Tehniline jaoskond.

Joonestaja I j.	1	5.500.—
-----------------	---	---------

Liini jaoskond.

Wanem tehnik	1	8.700.—
Arweametnik II j.	1	5.500.—

Liikumise osakond.

Osakonna ülem	1	21.600.—
Sekretäär	1	6.800.—
Wanem kantseleiametnik	2	5.300.—
Kantseleiametnik I j.	2	5.000.—
„ II j.	1	4.800.—

Telegraafi jaoskond.

Telefoni ja elektri jaoskonna juhataja	1	11.700.—
--	---	----------

Telefoni ja elektri jaos- konna juhataja abi	1	6.200.—
Wanem mehaanik	1	6.200.—
Jaamade tehniline teenistus.		
Noorem rongide korral- daja	1	8.700.—

Weosakond.

Osakonna ülem	1	21.600.—
Rewident	1	10.800.—
Sekretäär	1	6.800.—

Wähendada:

Peakassa.

Palgamaksja	1	5.800.—
Rahalugeja	1	4.600.—

Liikumise osakonna arwe-
jaoskond.

Arweametnik I j.	1	6.200.—
„ II j.	2	5.500.—

Tee- ja ehitusosakonna
arwejaoskond.

Wanem arweametnik	1	6.800.—
Arweametnik I j.	1	6.200.—

Weosakonna arwejaoskond.

Arweametnik I j.	1	6.200.—
„ II j.	1	5.500.—

Statistikabüroo.

Wanem arweametnik	2	6.800.—
-------------------	---	---------

Terwishoiu osakond.

Kantseleiametnik I j.	1	5.000.—
Jaoskonna juhataja	1	7.700.—

Tee- ja ehitusosakond.

Kantseleiametnik I j.	1	5.000.—
-----------------------	---	---------

Warustusosakond.

Tehnik I j.	1	7.700.—
-------------	---	---------

Weosakond.

Wanem inseneer	1	13.500.—
----------------	---	----------

Tehniline jaoskond.

Wanem tehnik	1	8.700.—
--------------	---	---------

Liini teenistus.

Mõisaküla tehaste ja weo- jaoskondade juhataja	1	21.600.—
---	---	----------

Rkl. Woiman'i ettepanek on: „Wähendada riigi raudteede walitsuse eelarwet § 1. — palgad — 1.766.000 marka, § 2. — ametsõidud — 100.000 marka, § 3.

— ametnikkude ja teenijate toetus — 94.000 marka, § 7. — juriidiline abi ja kohtukulud — 112.000 marka, § 8. — kantseleikulud — 344.000 marka, § 9. — majapidamine — 544.000 marka. Kokku 2.960.000 marka.

Laia- ja kitsarööpalisi raudteid ühendada 1. maist 1925. a.“

Aruandja lõpusõna ei tarwita. Korra kohta on sõna teedeministril.

Teedeministr K. Wirma: Lu-
gupeetud Riigikogu liikmed! Need on
kaks lahutamata osa: koosseis ja palga-
paragrahw. Kui palgaparagrahwis on
krediit lubatud, peawad ka wastawad
koosseisud olema ja ümberpöördukt. Nii
et niisugust seisukorda ei tohiks olla,
nagu II lugemisel juhtus, et palgakrediit
lubati, aga koosseisusid ei määratud. Et
nüüd III lugemisel seda ei korduks, peab
neid wõtma, nagu seaduse osad, mis
kahes kohas esinewad, kuid mis korraga
ühel hääletamisel tulewad otsustada.
Praegu on wõimalus niimoodi hääletada,
et kui näiteks rkl. Woiman'i ettepanek
wastu wõetakse, tähendab palgakrediit
maha kustutatakse teatud eelarwe-osas,
siis ei tule wastaw koosseis enam hää-
letamisele. Lükatakse aga see ettepanek
tagasi, siis on selle otsusega vastu wõet-
tud see koosseisu osa, mis selle krediidi
juurde kuulub, nimelt rkl. Pool'i ettepa-
nek. Nii et korraga tulewad hääletami-
sele panna need ettepanekud. See kord
on meil ka kodukorras ette nähtud, nimelt
et kui on kaks siduwat osa, siis tulewad
nad korraga otsustamisele.

Juhataja J. Tõnisson: Kõige-
pealt tuleb hääletamisele rkl. Woiman'i
ettepanek. (Hääletatakse.) Nähtawa
enamusega on ettepanek tagasi lükatud.

Nüüd panen hääletamisele koos tee-
deministeeriumi kulude-eelarwe ühes
koosseisudega ja selle parandusega, mis
rkl. Pool on teinud. (Hääletatakse.)
Nähtawa enamusega on tee-
deministeeriumi eelarwe-osa
ja koosseis ühes rkl. Pool'i pa-
randusega vastu wõetud.

III eelarwe-komisjoni kaas-
aruandja **J. Jaanis** kannabette
ja nähtawa enamusega wõet-
takse wastu wälisministeeriumi
eelarwe-osa ja koosseis. (Waata lisa nr. 3, weerg 24—25,
ja lisa nr. 6, lhk. 26—27.)

I eelarwe-komisjoni kaasaruandja **A. Porman** kannab ette ja nähtawa enamusega wõetakse wastu töö-hoolekandeministeeriumi eelarwe-osa ja koosseis, (Waata lisa nr. 3, weerg 25—28, ja lisa nr. 6, lhk. 27—28.)

Riigikogu poolt II lugemisel wastu-wõetud parandusega.

Töö-hoolekandeminister **Chr. Kaarna** ettepanek: „Wõtta riigiasutuste koosseisudesse töö-hoolekandeministeeriumi töökaitse osakonna osas (juhatus ja kantselei):

Juhataja 1 25.200.—“
(Hüüded kohtadelt: Waheaeg!)

Juhataja **J. Tõnisson**: Et Riigikogu ligi kaks tundi töötanud, kuulutan 10-minutilise waheaja.

Waheaeg algab kell 9.35 min.

Pärast waheaega jätkub koosolek kell 9.55 min.

Koosolekut juhatab esimees **J. Tõnisson**.

Sekretääri kohal abisekretäär **J. Piiskar**.

Juhataja **J. Tõnisson**: Riigikogu jätkab oma tööd.

Riigi 1925. aasta eelarwe ühtlustamise komisjoni aruandja **K. Kornel** kannab ette ja eraldi hääletamisel wõetakse wastu nähtawa enamusega riigiwõlad ja üldised kulud. (Waata lisa nr. 3, weerg 28—29.)

Riigikogu poolt II lugemisel wastu-wõetud parandusega.

Eelarwe ühtlustamise komisjoni ettepanek, wõtta riigiwõlad. § 28. Laenude realiseerimise kulud ja kursiwahed 15.000.000 marga suuruses.

Aruandja **K. Kornel** (loeb):

ERAKORRALISED KULUD.

A. Riigi keskasutuste kulud.

RIIGIWANEM, PORTFELLITA MINISTER JA RIIGIKANTSELEI.

III jagu.

Peatükk I.

Riigikantselei.

§ 1. Wabadussõjaliste autasude kulud 5.450.000.—

§ 2. Wabadusriistide au- märkide walmistamise kulud 350.000.—

§ 3. I. detsembri ohw- rite matmise ja hau- dade korraldamise kulud 1.250.000.—

Riigikantselei 7.050.000.—

Peatükk IV.

Riigi statistika keskbüroo.

§ 1. Maade statistiline ar- westamine 3.000.000.—

Riigi statistika keskbüroo 3.000.000.—

Riigivanem, portfellita mi- nister ja riigikantselei 10.050.000.—

RAHAMINISTEERIUM.

Peatükk I.

Keskasutus.

§ 1. Sõjaaegsete rekwi- reerimiste ja kah- jude tasumine 8.000.000.—

§ 2. Toetus omawalit- susele õpetajate pal- kadeks 113.539.900.—

Keskasutus 121.539.900.—

Rahaministeerium 121.539.900.—

KAUBANDUS-TÖÖSTUSMINISTEE- RIUM.

Peatükk I.

Keskasutus.

§ 1. Wanamõisa põlew- kiwikaewanduse wäljaostmiseks riigi põlewkiwitööstusele 41.445.500.—

Keskasutus 41.445.500.—

Peatükk II.

Kaubandus-osakond.

§ 1. Wäljamaa näitusel esinemiseks 1.750.000.—
Kaubandus-osakond 1.750.000.—

Kaubandus-tööstus- ministeerium 43.195.500.—

HARIDUSMINISTEERIUM.

Peatükk IV.

Teaduse- ja kunstiosakond.

A. Keskasutus.

§ 1. Tartu muuseumi remont	1.500.000.—
----------------------------	-------------

Teaduse- ja kunstiosakonna keskasutus	1.500.000.—
---------------------------------------	-------------

B. Tartu ülikool.

§ 1. Põllumajandus-teaduskonna hoonete ehitamine ja ümberehitamine	6.383.000.—
--	-------------

Tartu ülikool	6.383.000.—
---------------	-------------

Teaduse- ja kunstiosakond	7.883.000.—
---------------------------	-------------

Haridusministeerium	7.883.000.—
----------------------------	--------------------

KOHTUMINISTEERIUM.

Peatükk IV.

Wangimajad.

A. Wangimajad.

§ 1. Wangimajade remontide ja ehitusettewalmistustööde tegemiseks	5.000.000.—
---	-------------

Wangimajad	5.000.000.—
------------	-------------

Wangimajad	5.000.000.—
------------	-------------

Kohtuministeerium	5.000.000.—
--------------------------	--------------------

SÕJAMINISTEERIUM.

§ 1. Asutuste ümberpaigutamine	370.000.—
--------------------------------	-----------

§ 2. Sisseseade ja asutamine	4.805.000.—
------------------------------	-------------

§ 3. Arstiabi	1.500.000.—
---------------	-------------

§ 4. Liikumise ja weoabinõude murefsemine	4.612.600.—
---	-------------

§ 5. Relwad ja nende warustus	146.105.000.—
-------------------------------	---------------

§ 6. Inseneeriline ja tehniline warustus	33.622.000.—
--	--------------

§ 7. Uued ehitused	75.552.500.—
--------------------	--------------

§ 8. Rannakindlustus	14.039.000.—
----------------------	--------------

§ 9. Topo-hüdrograafilised tööd	284.000.—
---------------------------------	-----------

§ 10. Keemiasõja kaitseabinõud	20.863.700.—
--------------------------------	--------------

§ 11. Wanad wõlad	6.123.000.—
-------------------	-------------

§ 12. Segakulud	870.000.—
-----------------	-----------

Sõjaministeerium	308.746.800.—
-------------------------	----------------------

PÕLLUTÖÖMINISTEERIUM.

Peatükk II.

Maakorralduse-peawalitsus.

A. Keskasutus.

§ 1. Regulatiiv maksud	1.500.000.—
------------------------	-------------

§ 2. Maasead. wõörand. maadel ingross. wõlgade protsendid, kustut. ja muudeks kuludeks	15.000.000.—
--	--------------

Maakorralduse-peawalitsus	16.500.000.—
---------------------------	--------------

Peatükk III.

Põllumajanduse-peawalitsus.

A. Keskasutus.

§ 1. Maaparanduse tööd	40.000.000.—
------------------------	--------------

§ 2. Riigi põllutöökatsujaama laboratooriumi sisseseade kulud	250.000.—
---	-----------

§ 3. Tütarlaste majapidamiskooli sisseseade kulud	1.300.000.—
---	-------------

Põllumajanduse-peawalitsuse keskasutus	41.550.000.—
--	--------------

Põllumajanduse-peawalitsus	41.550.000.—
----------------------------	--------------

Peatükk V.

Metsade-peawalitsus.

A. Keskasutus.

§ 1. Uute hoonete ehitamine	4.000.000.—
-----------------------------	-------------

§ 2. Telefoniliini ehitamine	400.000.—
------------------------------	-----------

§ 3. Metsakooli uued ehitused	350.000.—
-------------------------------	-----------

Metsade-peawalitsuse keskasutus	4.750.000.—
---------------------------------	-------------

Metsade-peawalitsus	4.750.000.—
---------------------	-------------

Põllutööministeerium	62.800.000.—
-----------------------------	---------------------

TEEDEMINISTEERIUM.

Peatükk I.

Keskasutus.

§ 1. Sõjaministeeriumi ülesannete täitmiseks	1.750.000.—
--	-------------

§ 2. Sõjaministeeriumi tarwituseks jäetud 6 sanitäärwaguni parandus	2.500.000.—
---	-------------

§ 3. Laewaliinide toetus	5.000.000.—
--------------------------	-------------

§ 4. Uute raudteede ehitamine 44.000.000.—

Keskasutus 53.250.000.—

Peatükk II.

Riigiraudteede walitsus.

§ 1. Jaamade laiendamine ja uute hoonete ehitamine 2.914.500.—

§ 2. Teenijate elumajade ehitamine 5.000.000.—

§ 3. Jaamade laiendamiseks ja hoonete ehitamiseks maa wõõrandamine 600.000.—

§ 4. Sadamateede korraldamine 1.200.000.—

§ 5. Kulud sõja ja selle tagajärgede tõttu 47.390.000.—

§ 6. Naftatsisternide ostmine 6.750.000.—

§ 7. Elektriwalgustuse sisseseadete täiendamine 3.000.000.—

§ 8. Telegraafi- ja telefoniliinide korraldamine ja täiendamine 710.000.—

§ 9. Sonda kitsarööpalise raudtee uued tööd 8.000.000.—

§ 10. Kitsarööpalise raudtee kordaseadmine 80.000.000.—

§ 16. Kaubaweo platwormide ja jääwagunite muretsemine 18.560.000.—

§ 17. Põlewkiwikuuride ehitamine ja wedurite warustamise tööde mehaneerimine 14.387.000.—

Riigiraudteedewalitsus 188.511.500.—

Peatükk III.

Posti-telegraafi-telefoni-peawalitsus.

A. Keskasutus.

§ 1. Posti-telegraafi-telefoni hoonete ehitamine 4.300.000.—

§ 2. Telegraafi- ja telefoni ehitamine 40.000.000.—

§ 3. Riia telefoniseltsile Eestisse jäänud waranduste eest tasumiseks 3.913.200.—

Posti-telegraafi-telefoni-peawalitsuse keskasutus 48.213.200.—

Posti-telegraafi-telefoni-peawalitsus 48.213.200.—

Peatükk IV.

Meriasjanduse-peawalitsus.

A. Keskasutus.

§ 1. Hoonete ehitamine 900.000.—

§ 2. Teede ehitamine 1.900.000.—

§ 3. Hüdrotehnilised ehitused merisadamates 6.986.000.—

§ 4. Hüdrotehnilised ehitused sisemistel weeteedel 500.000.—

§ 5. Sadamate süwendustööd 3.225.600.—

§ 6. Kiskusüwendaja remondiks 2.600.000.—

Meriasjanduse-peawalitsuse keskasutus 16.111.600.—

Meriasjanduse-peawalitsus 16.111.600.—

Teedeministeerium 306.086.300.—

TÖÖ-HOOLEKANDEMINISTEERIUM.

Peatükk II.

Hoolekande osakond.

A. Keskasutus.

§ 1. Riigi- ja omawalitsuse teenijate pensiooni põhikapitaaliks 15.000.000.—

§ 2. Uute ehituste eel tööde kulud 200.000.—

§ 3. Toetus töolistekodu asutamiseks 5.000.000.—

Hoolekande osakonna keskasutus 20.200.000.—

B. Lastewarjupaigad.

§ 1. Tahewa wigaste laste kodule sisse-seade muretsemiseks 220.000.—

§ 2. Tahewa wigaste laste kodu hoonete ehitus-, parandus- ja kordaseadmise tööde kuludeks 3.000.000.—

Lastewarjupaigad 3.220.000.—

C. Mitmesugused hoolekandeasutused.

§ 1. Udriku nõdramoistuslikkude kodule aida ja wiljakuiwatische ehitamiseks 1.000.000.—

§ 2. Udriku nõdramõis-
tusliikkude kodule
elektriseseade mu-
retsemiseks 743.000.—

Mitmesugused hoolekande-
asutused 1.743.000.—

Hoolekande osakond 25.163.000.—

Peatükk III.

Töökaitse osakond.

A. Keskasutus.

§ 1. Tööpuuduse vastu
wõitlemiseks 55.000.000.—

Töökaitse osakonna
keskasutus 55.000.000.—

Töökaitse osakond 55.000.000.—

Peatükk IV.

Terwishoiu-peawalitsus.

A. Keskasutus.

§ 2. Kuuda leprosoo-
riumi sauna ehitam-
ine 350.000.—

§ 3. Jämejala waimuhai-
gemajale mitmesu-
gusteks ehitusteks 4.800.000.—

§ 4. Jämejala waimuhai-
gemajale elektriwal-
gustuse sissead-
miseks 935.000.—

§ 5. Taagepera sanatoor-
iumi surnukuuri ehi-
tamiseks 50.000.—

§ 6. Taagepera sanatoor-
iumi pesukoja sisse-
seadmiseks 295.000.—

Terwishoiu-peawalitsuse
keskasutus 6.430.000.—

Terwishoiu-peawalitsus 6.430.000.—

Töö-hoolekandeminis-
teerium 86.593.000.—

Riigiwõlad.

§ 1. Riigiwõlgade tasu-
mine 87.294.700.—

Riigiwõlad 87.294.700.—

Riigi keskasutuste kulud 1.039.189.200.—

Juhataja **J. Tõnisson**: Kirjalikult on esitatud ettepanekud rkl. Tonkman'i ja rkl. Penno poolt.

Rkl. Penno ettepanek on: „Kustutada teedeministeerium, peatükk I keskasutus, § 4. — uute raudteede ehitamine — 44 miljonit marka.“

Rkl. Tonkman'i ettepanek on: „Wähendada teedeministeerium, peatükk II riigiraudteede-walitsus, § 5. — kulud sõja ja selle tagajärgede tõttu — 12.500.000 marga wõrra.“

Lõpusõna on aruandjal.

Aruandja **K. Kornel**: Ei tarwita.

Juhataja **J. Tõnisson**: Hääletamisele tuleb rkl. Tonkman'i ettepanek. (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek tagasi lükatud.

Asun rkl. Penno ettepaneku hääletamisele. (Hääletatakse.) Ettepaneku poolt on 22 häält, vastu — 37, seega on ettepanek tagasi lükatud.

Panen hääletamisele erakorraliste kulude I osa — A. riigikeskasutuste kulud. (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on erakorraliste kulude I osa vastu wõetud.

Aruandja **K. Kornel** kannab ette ja nähtawa enamusega wõetakse wastu erakorraliste kulude II osa — B. operatsioonifondid.

B. Operatsioonifondid.

RAHAMINISTEERIUM.

Peatükk I.

Keskasutus.

§ 1. Koolimajade ehitus-
fond 15.000.000.—

§ 2. Elukorterite ehitus-
laen 12.500.000.—

§ 3. Emajõe silla ehitami-
seks Tartus 9.000.000.—

Keskasutus 36.500.000.—

Rahaministeerium 36.500.000.—

HARIDUSMINISTEERIUM.

Peatükk III.

Kooliosakond.

A. Keskasutus.

§ 1. Kinofilmide kesklaos
asutamiseks 500.000.—

Kooliosakonna kesk-
asutus 500.000.—

Peatükk IV.

Teaduse- ja kunstiosakond.

A. Keskasutus.

§ 1. Kooli- ja lastekirjanduse soetamiseks	2.000.000.—
§ 2. Ed. Wilde teoste väljandmise tööde jätkamiseks	1.000.000.—
§ 3. Õpperaamatute kirjastamine	1.000.000.—
Teaduse- ja kunstiosakonna keskasutus	4.000.000.—
Teaduse- ja kunstiosakond	4.000.000.—
Haridusministeerium	4.500.000.—

SÕJAMINISTEERIUM.

§ 1. Arsenaali tegewuskapitaal	20.000.000.—
Sõjaministeerium	20.000.000.—

PÕLLUTÖÖMINISTEERIUM.

Peatükk II.

Maakorralduse-peawalitsus.

A. Keskasutus.

§ 1. Asunikkude ehituslaenu fond	140.000.000.—
§ 2. Laen maasaajatele inventaari muretsemiseks	10.000.000.—
Maakorralduse-peawalitsuse keskasutus	150.000.000.—
Maakorralduse-peawalitsus	150.000.000.—

Peatükk III.

Põllumajanduse-peawalitsus.

A. Keskasutus.

§ 1. Ühispiimatalituste riikliku laenufondi täiendamiseks	35.000.000.—
§ 2. Maaparanduse riiklikuks laenuks	42.500.000.—
§ 3. Põllumajanduse koolide ja katseasutuste riikliku laenufondi täiendamiseks	5.000.000.—

§ 4. Kalameeste riiklik laen	5.000.000.—
------------------------------	-------------

Põllumajanduse-peawalitsuse keskasutus	87.500.000.—
--	--------------

Põllumajanduse-peawalitsus	87.500.000.—
----------------------------	--------------

Põllutööministeerium	237.500.000.—
-----------------------------	----------------------

Operatsioonifondid	298.500.000.—
---------------------------	----------------------

Erakorralised kulud	1.337.689.200.—
----------------------------	------------------------

Riigi 1925. a. eelarve ülejääk	2.575.800.—
---------------------------------------	--------------------

Kulud	7.427.030.100.—
--------------	------------------------

Aruandja **K. Kornel** kannab ette ja nähtawa enamusega võetakse vastu korralised ja erakorralised tulud.

TULUD.**KORRALISED TULUD.****OTSEKOHESED MAKSUD.**

Peatükk I.

Tulumaks.

§ 1. Tulumaks	217.000.000.—
§ 2. Trahwid ja wiiwitusrahad	15.000.000.—
Tulumaks	232.000.000.—

Peatükk II.

Äri- ja tööstusmaks.

§ 1. Põhiärimaks	28.000.000.—
§ 2. Lisaärimaks mitte-awalikult aruandwailt ettewõtetelt	190.000.000.—
§ 3. Lisaärimaks awalikult aruandwailt ettewõtetelt	85.000.000.—
§ 4. Katlamaks	3.500.000.—
§ 5. Trahwid ja wiiwitusrahad	12.000.000.—
Äri- ja tööstusmaks	318.500.000.—

Peatükk III.

Maa- ja hoonetemaks.

§ 1. Maks kinniswaradelt linnades ja alewites	700.000.—
§ 2. Maks kinniswaradelt maal	40.000.000.—

§ 3. Trahwid ja wiiwitus- rahad	1.000.000.—
Maa- ja hoonetemaks	41.700.000.—

Peatükk IV.

Maks kapitaali protsentidelt.

§ 1. Maks wäärtpaberitelt	337.000.—
§ 2. Maks hoisummadelt	12.000.000.—
§ 3. Maks konto-korrent arwetelt	1.800.000.—
§ 4. Maks wõidulaenu wõitudelt	300.000.—
§ 5. Wiiwitusrahad	—
Maks kapitaali protsen- tidelt	14.437.000.—

Peatükk V.

Krepostimaks.

§ 1. Kreposti- ja kingitus- maks	50.000.000.—
§ 2. Wiiwitusrahad	—
Krepostimaks	50.000.000.—

Peatükk VI.

Pärandusemaks.

§ 1. Pärandusemaks	15.000.000.—
§ 2. Trahwid ja wiiwitus- rahad	1.000.000.—
Pärandusmaks	16.000.000.—
Otsekohesed maksud	672.637.000.—

LÕIWUD JA TASUMAKSUD.

Peatükk VII.

Tempelmaks ja lõiwud.

§ 1. Tempel- ja weksli- maks	280.000.000.—
§ 2. Kohtulõiwud ja rewis- jonimaks	40.000.000.—
§ 3. Akti lõiwud	350.000.—
§ 4. Adwokaatide maks	25.000.—
§ 5. Kantseil lõiwud ja -maksud	3.500.000.—
§ 6. Kohtumaks	1.500.000.—
§ 7. Wiiwitusrahad	—
§ 8. 20% raudteemaks	500.000.—
Tempelmaks ja lõiwud	325.875.000.—

Peatükk VIII.

Patendid ja proowid.

§ 1. Maks leiduspatentide, kaubamärkide ja mu- delite eest	1.190.000.—
§ 2. Proowimaks metalli- delt	6.500.000.—
§ 3. Mõõtude ja kaalude õigekstunnustamine	1.200.000.—
§ 4. Mitmesugused proo- wid ja analüüsid	3.050.000.—
Patendid ja proowid	11.940.000.—

Peatükk IX.

Mitmesugused tasumaksud.

§ 1. Isikutunnistused	852.000.—
§ 2. Wälispasid	29.500.000.—
§ 3. Maks loteriiwõitudelt	1.500.000.—
§ 4. Kodakondsuse mak- sud	500.000.—
§ 5. Hobustepasid	10.000.—
§ 6. Maksud lubadelt, tun- nistustelt jne.	2.500.000.—
§ 7. Tasu haigetelt ja hoo- lealustelt	8.047.000.—
Mitmesugused tasu- maksud	42.909.000.—

Lõiwud ja tasumaksud 380.724.000.—

KAUDSED MAKSUD.

Peatükk X.

Tollid.

§ 1. Sisseweotoll	1.250.000.000.—
§ 2. Wäljaweotoll	125.000.000.—
§ 3. 3 ja 5% aktsidentsid (lisatoll)	3.000.000.—
§ 4. Kantseleimaksud	3.000.000.—
§ 5. Trahwid	500.000.—
§ 6. Mitmesugused tu- lud	16.500.000.—
Tollid	1.398.000.000.—

Peatükk XI.

Aktiisid.

§ 1. Aktiisid piirituselt	1.000.000.—
§ 2. Aktiisid weinidelt, napsidelt ja likööri- delt	15.000.000.—
§ 3. Aktiisid õllelt	77.000.000.—
§ 4. Patendid joogikoh- tadele, kauplustele, wabrikutele, tööko- dadele ja ladudele	8.000.000.—

§ 5.	Aktiisid pärmilt	4.000.000.—
§ 6.	Patendid pärmiwab- rikutele	5.000.—
§ 7.	Aktiisid tubakalt	275.000.000.—
§ 8.	Aktiisid paberossikes- tadelt ja -paberilt	4.000.000.—
§ 9.	Tubaka patendid kauplustele	3.000.000.—
§ 10.	Patendid tubaka- ja paberossikestade wabrikutele	600.000.—
§ 11.	Aktiisid tuletikkudelt	3.500.000.—
§ 12.	Trahwid	750.000.—
§ 13.	Mitmesugused tu- lud	200.000.—
	Aktiisid	<u>392.055.000.—</u>
	Kaudsed maksud	1.790.055.000.—

RIIGI MONOPOOLID.

Peatükk XII.

Piirituse-monopool.

§ 1.	Piirituse ja denatu- raadi müük	1.010.000.000.—
§ 2.	Tulu wäljawaetawalt piirituselt	1.000.000.—
§ 3.	Eetri müük	2.500.000.—
§ 4.	Puskariõli müük	800.000.—
§ 5.	Mitmesugused tulud	100.000.—
	Piirituse-monopool	<u>1.014.400.000.—</u>
	Riigi monopoolid	1.014.400.000.—

**RIIGI ETTEWÖTTED JA WARAN-
DUSED.**

Peatükk XIII.

Riigi kapitaamid.

§ 1.	Protsendid fondidelt, laenudelt ja arwetelt	49.555.000.—
§ 2.	Fondide ja laenude tagasimaks	35.645.000.—
§ 3.	Wiiwitusrahad	—
	Riigi kapitaamid	<u>85.200.000.—</u>

Peatükk XIV.

Maad, hooned, metsad ja weed.

§ 1.	Rent maadest, met- sadest ja wetest	227.973.600.—
§ 2.	Rent hoonetest	42.190.400.—
§ 3.	Tulud metsadest	735.300.000.—
§ 4.	Maks jahilubadelt	388.000.—

§ 5.	Mitmesugused tulud	30.000.000.—
§ 6.	Trahwid ja wiiwitus- rahad	<u>18.000.000.—</u>
	Maad, hooned, met- sad ja weed	1.053.852.000.—

Peatükk XV.

Raudteed.

§ 1.	Sõidupiletid	420.000.000.—
§ 2.	Bagaashiwedu	39.000.000.—
§ 3.	Kaubawedu	630.000.000.—
§ 4.	Transiit	50.000.000.—
§ 5.	Mitmesugused tulud	51.000.000.—
§ 6.	Maksud eelmiste aas- tate eest	25.000.000.—
§ 7.	Trahwid	2.000.000.—
§ 8.	Selgitamata tulud	—
	Raudteed	<u>1.217.000.000.—</u>

Peatükk XVI.

Sadamad ja laod.

§ 1.	Maks ladude tarwi- tamise eest	28.000.000.—
§ 2.	Laewa- ja sadama- maksud	72.200.000.—
§ 3.	Maks kraanade tar- witamise eest	1.800.000.—
	Sadamad ja laod	<u>102.000.000.—</u>

Peatükk XVII.

Post, telegraaf ja telefon.

§ 1.	Postimaks	220.000.000.—
§ 2.	Telegraafimaks	50.000.000.—
§ 3.	Telefonimaks	120.000.000.—
	Post, telegraaf ja telefon	<u>390.000.000.—</u>

Peatükk XVIII.

Mitmesugused riigiettewõtted.

§ 1.	Eesti pank	144.700.000.—
§ 2.	Riigi põlewkiwitöös- tus	12.520.000.—
§ 3.	Riigi turbatööstus	1.500.500.—
§ 4.	Riigi metsatööstus	40.000.000.—
§ 5.	Riigi trükikoda	600.000.—
§ 6.	Mitmesugused abi- ettewõtted	<u>24.636.500.—</u>
	Mitmesugused riigi ettewõtted	223.957.000.—

Peatükk XIX.

Mitmesugused riigi warandused.

§ 1. Wallaswara kasutamine	266.000.—
§ 2. Trükitööde müük	3.166.000.—
§ 3. Mitmesuguste waranduste müük	40.000.000.—
§ 4. Konfiskeeritud ja leitud warandused	1.000.000.—
§ 5. Kontsessiooni makstud	815.000.—

Mitmesugused riigi warandused 45.247.000.—

Riigi ettevõtted ja warandused 3.117.256.000.—

SEGATULUD.

Peatükk XX.

Segatulud.

§ 1. Ülejäägid krediitidest	300.000.000.—
§ 2. Trahwid ja wiiwitusrahad, mis mujal pole ette nähtud	25.000.000.—
§ 3. Äramuudetud makstud	—
§ 4. Juhuslikud tulud	3.000.000.—
§ 5. Riigikontrolli poolt nõutud tagasimaksud	—
§ 6. Selgitamata tulud	—

Segatulud 328.000.000.—

Kokku 7.303.072.000.—

Tagasimaks eelmiste aastate tuludest 25.000.000.—

Korralised tulud 7.278.072.000.—

ERAKORRALISED TULUD.

§ 1. Operatsioonifondide tagasimaks	14.783.000.—
§ 2. Kursiwahe eksportööridelt, (väljawaekaubanduse määruste p. 1 põhjal — „Riigi Teataja“ nr. 65-66 — 1920 a.)	5.000.000.—
§ 3. Riigiwaranduste müük	—
§ 4. Riigi kaubaagentuuri puhaskasu	18.000.000.—
§ 5. Laenu kustutused	—

§ 6. Wanamõisa põlewkiwikaewanduse wäljarentimisest 31.175.100.—

§ 8. Wälislaen 80.000.000.—

Erakorralised tulud 148.958.100.—

Tulud 7.427.030.100.—

Juhataja **J. Tõnisson**: Sellega on siis riigi 1925. a. eelarwe tasakaalus. Kulused on kokku 7.424.454.300 mk. ning tulused 7.427.030.100 mk. Riigi 1925. a. eelarwe ülejääk 2.575.800 mk.

(Sekretääri kohale asub sekretäär **T. Kalbus.**)

VIII eelarwe-komisjoni kaasaruandja **K. Tonkman** kannab ette ja nähtawa enamusega wõetakse wastu lisa riigi 1925. a. eelarwe juurde — riigiettevõtete eelarwed ja koosseisud.

Lisa nr. 2 riigi 1925. a. eelarwe juurde.

RIIGIETTEWÕTETE EELARWED JA KOOSSEISUD.**Laewasõiduamet.**

Kulud.

§ 1. Palgad	10.540.500.—
§ 2. Ametnikkude tasu	30.100.—
§ 3. Arstiabi ja abirahad	390.000.—
§ 7. Juriidiline abi	50.000.—
§ 8. Kantseleikulud	647.600.—
§ 9. Majapidamine	248.000.—
§ 11. Sõidukulud	10.000.—
§ 12. Liikwara	300.000.—
§ 15. Kultuurilised toetused	—
§ 16. Ettenägemata kulud	1.300.000.—
§ 18. Ekspeditsioon	—
§ 77. Laewade tarbematerjalid	45.420.700.—

Kulud kokku 58.936.900.—

Tulud 58.533.400.—

Puudujääk 403.500.—

Koosseis.

Ametinimetus.	Arw.	Palk kuus. Mrk.
Laewasõiduameti juhataja	1	25.200.—
Ujuwate abinõude ülem	1	15.300.—
Pearaamatupidaja	1	11.700.—
Ekspedient	1	9.900.—
Raamatupidaja	1	7.700.—

Sadamatehased.

Kulud.

§ 1. Palgad 14.192.500.—

§ 2. Ametsõidud	200.000.—	Warustuse büroo.		
§ 3. Ametnikkude ja kuu- teenijate toetus	2.204.000.—	Laudkonna juhataja	1	9.900.—
§ 6. Päewatöölised	35.550.000.—	Korrespondent-asjaajaja	1	8.700.—
§ 7. Juriidiline abi ja kohtukulud	105.100.—	Kontoriametnik noorem	1	4.600.—
§ 8. Kantseleikulud	680.000.—	Ladude raamatupidamine.		
§ 9. Majapidamine	2.000.000.—	Raamatupidaja	1	8.700.—
§ 11. Weokulud	800.000.—	Wanem arweametnik	1	6.800.—
§ 13. Materjaalide proowid ja analüüsid	70.000.—	Arweametnik	1	4.800.—
§ 14. Jooksew remont	3.600.000.—	"	1	4.800.—
§ 16. Tööstuse peale tarwis- minewad materjaalid	21.150.000.—	"	1	4.800.—
§ 18. Kütteained ja õlid	5.000.000.—	Tehnikaosakond.		
§ 87. Pension	350.000.—	Osakonna juhataja	1	18.000.—
§ 90. Segakulud	6.655.700.—			

Kulud kokku 93.557.300.—

Tulud 95.000.000.—

Koosseis.

Ametinimetus. Arw. Palk kuus.
Mrk.

Tehaste walitsus.

Tehaste juhataja	1	25.200.—
" " abi	1	19.500.—
Prokurist	1	15.300.—
Wanem kontoriametnik	1	5.300.—

Majandusosakond.

Osakonna juhataja, ühtlasi pearaamatupidaja	1	15.300.—
Raamatupidaja	1	11.700.—
" abi	1	8.700.—
Kontoriametnik I j.	1	5.000.—
" II j.	1	4.800.—
" II j.	1	4.800.—
" II j.	1	4.800.—
Masinakirjutaja I järgu	1	5.000.—

Arwe- ja palgakontor.

Kontori juhataja	1	9.900.—
" " abi	1	7.700.—
Tabelipidaja I järgu	1	5.300.—
" II "	1	5.000.—
" II "	1	5.000.—

Järeikalkulatsioon.

Jaoskonna juhataja	1	9.900.—
Wanem tehnik	1	8.700.—
Kalkulaator wanem	1	7.700.—
" noorem	1	6.800.—
" noorem	1	6.800.—
Kontoriametnik II järgu	1	4.800.—

Kassa.

Laekahoidja 1 7.700.—

Warustuse büroo.

Laudkonna juhataja	1	9.900.—
Korrespondent-asjaajaja	1	8.700.—
Kontoriametnik noorem	1	4.600.—

Ladude raamatupidamine.

Raamatupidaja	1	8.700.—
Wanem arweametnik	1	6.800.—
Arweametnik	1	4.800.—
"	1	4.800.—
"	1	4.800.—

Tehnikaosakond.

Osakonna juhataja 1 18.000.—

Tööstuse juhatus.

Tööstuse juhataja	1	15.300.—
Wanem inseneer	1	13.500.—
Noorem inseneer	1	11.700.—
" "	1	11.700.—
Kontoriametnik I järgu	1	5.000.—

Eelarwe ja tööstuse büroo.

Tehn. wilum. ametnik	1	7.700.—
Kalkulaator wanem	1	9.900.—
" "	1	8.700.—
" "	1	8.700.—

Joonestuse büroo.

Büroo juhataja	1	15.300.—
Laewa ja masinate kon- struktorid I järgu	1	9.900.—
Laewa ja masinate kon- struktorid I järgu	1	9.900.—
Laewa ja masinate kon- struktorid I järgu	1	9.900.—
Laewa ja masinate kon- struktorid I järgu	1	9.900.—
Laewa ja masinate kon- struktorid II järgu	1	8.700.—
Laewa ja masinate kon- struktorid II järgu	1	8.700.—
Joonestaja I järgu, ühtlasi ka kopeerija	1	8.700.—
Joonestaja I järgu, ühtlasi ka kopeerija	1	6.800.—
Joonestaja II järgu	1	5.300.—
" II "	1	5.300.—
" II "	1	5.300.—
Kontoriametnik I järgu	1	5.000.—

Töökojad.

Walamistöokoja meister	1	9.900.—
Sepatöökoja meister	1	9.900.—
Treialitöökoja meister	1	9.900.—

Lukusepa ja tööriistade töökoda.		
Töökoja meister	1	9.900.—
Töökoja meistri abi	1	8.700.—
„ „ „	1	8.700.—
„ „ „	1	8.700.—
Tabelipidaja III järgu	1	4.800.—
Elektromehaanika töökoda.		
Töökoja meister	1	9.900.—
Tabelipidaja II järgu	1	5.000.—
Wasesepa töökoja meister	1	9.900.—
Katelsepa töökoda.		
Töökoja meister	1	9.900.—
Töökoja meistri abi	1	8.700.—
Tisleri- ja mudelitöökoja meister	1	9.900.—
Doki töökoda.		
Töökoja juhataja	1	15.300.—
Töökoja meister	1	9.900.—
Töökoja meistri abi	1	8.700.—
Tabelipidaja I järgu	1	5.300.—
Ekspeditsioon-purje-takleri- maalri ühendatud töökojad.		
Meister	1	9.900.—
Meistri abi	1	8.700.—
Tabelipidaja II järgu	1	5.000.—
Jõujaamad.		
Jõujaama meister	1	9.900.—
Kontoriametnik II järgu	1	4.800.—
Telefonist	1	4.600.—
„	1	4.600.—
Laduwalitsejad ja abid. (W. W. A. U. Liikmed)		
Laduwalitseja wanem	1	9.900.—
Laduwalitseja	1	7.700.—
„	1	7.700.—
„	1	6.200.—
„	1	6.200.—
Tulekaitse ja walwekord.		
Juhataja	1	8.700.—
Terwishoiu osakond.		
Wanem arst	1	13.500.—

Welsker wanem, rohu- teadlane	1	7.700.—
Welsker noorem	1	6.800.—

Märkus. Lisa nr. 2 järele riigikassa poolt krediite ei awata.

Juhataja **J. Tõnisson**: Asun lõpuhääletamisele. (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on riigi 1925. a. eelarwe wastu wõetud.

O. Gustawson (is.): Mina teen ettepaneku, koosolek lõpetada. Nüüd tuleksid arutamisele soowiawaldused. Aeg on aga juba hiline, ja soowiawaldustes on puudutatud nii mitugi tähtsat küsimust, mida nii uisa-päisa ratsahobuse seljast ei tohiks otsustada. Pealegi ei takista soowiawalduste mittewastuwõtmine riigi eelarwe edaspidist käiku, sest soowiawaldusi ei trükita „Riigi Teatajas“, nad jääwad ainult Riigikogu protokollidesse. Sellepärast wõiks soowiawaldused väga hästi järgmisel koosolekul wastu wõtta. Wahepeal oleks aega neid põhjalikumalt kaaluda.

Aruandja **K. Kornel**: Eelmise aasta eeskujul teen ettepaneku, eelarwe wastu wõtta ilma redaktsiooni komisjoni andmata.

Juhataja **J. Tõnisson**: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Rkl. Gustawson'i poolt on tehtud ettepanek, koosolek täna lõpetada ja soowiawalduste wastuwõtmine järgmise koosoleku peale määrata. (Wahelhüüe: Millal on järgmine koosolek?) Seda otsustab wanematekogu, kuid wõib juba ette öelda, et juhatus kawatseb Riigikogu neljapäewal kokku kutsuda. (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on rkl. Gustawson'i ettepanek wastu wõetud.

Lõpetan koosoleku.

Koosolek lõpeb kell 10.35 min. õhtul.

Algkirjale alla kirjutanud:

Riigikogu esimees **J. Tõnisson**.

Sekretäär **T. Kalbus**.

Abisekretäär **J. Piiskar**.